

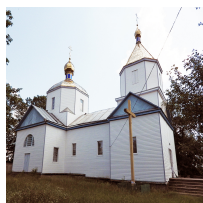
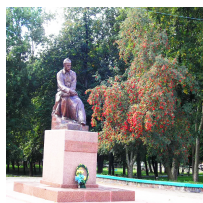
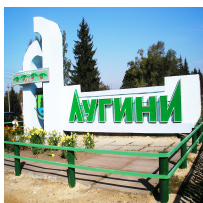
З. В. Сульська, В. В. Черняк

Лугини

ЛУГИНИ – селище міського типу [Житомирської області](#), райцентр. Лугин. селищ. раді підпорядк. села Глухова, Крупчатка, Лугинки, Станційне. Знаходиться на р. Жерів (притока Ужа, бас. Прип'яті), за 108 км від обл. центру та за 6 км від однойм. залізнич. станції. Площа 5,37 км². За переписом 2001, насел. становило 4737 осіб (складає 89,1 % до 1989), станом на січень 2015 – 4580 осіб (переважно українці). Назва с-ща походить від слова «луг». На околиці Л. виявлено залишки неоліт. поселення (5 тис. до н. е.). Вперше згадуються у писем. джерелах 1606. Ними володів князь Януш Острозький. У 1-й пол. 17 ст. вже були містечком і входили до Овруц. пов. Київ. воєводства. 1628 налічувалося 56 дворів. Жит. брали участь у Визв. війні під проводом Б. Хмельницького, гайдамац. русі та Коліївщині. За 2-м поділом Польщі 1793 Л. відійшли до Рос. імперії. Наприкінці 18 ст. у 112-ти дворах проживало 465 осіб, діяли 5 винокурень, дерев'яний млин, двічі на рік відбувалися ярмарки. У 19 – на поч. 20 ст. – містечко Овруц. пов. Волин. губ., від кін. 19 ст. – волос. центр. 1871 відкрито 2-класне училище. У остан. чв. 19 ст. працювали шкіряний завод (засн. у 1860-х рр.), чавуноливарне виробництво (базувалося на місц. покладах руди), смолокурня, кілька винокурень, олійня, круподерня, водяний млин. Тоді ж проводили 3 ярмарки на рік і 1 базар на місяць; містечко було своєрід. перевалоч. пунктом зерна з хлібороб. Пд. на Полісся. Здавна тут проживала значна євр. громада, зокрема за переписом 1897, серед 2535 жит. нараховано 1599 євреїв. 1904 насел. складало 4 тис. осіб. Під час воєн. дій 1918–20 влада неодноразово змінювалася, 25 червня 1920 остаточно встановлено більшовицьку. Улітку та восени 1919 побл. м-ка та у р-ні Коростен. вузла тривали найзапекліші бої. До січня 1918 Л. контролювали загони УЦР, у січні–лютому 1918, січні 1919 – квітні 1920 – більшовики, лютому–грудні 1918 – австро-нім., квітні–червні 1920 – польс. війська. У 1920-х рр. в околицях Л. проти більшов. влади продовжували збройну боротьбу укр. повстан. загони отамана Тютюнника. 1921–23 – у складі Коростен. пов., 1923–30, 1935–37 – Коростен. округи. 1932–37 – у межах Київ., від 1937 – Житомир. обл. Від 1923 – центр Лугин. р-ну та Лугин. євр. нац. сільс. ради. У тому ж році проживало 3796 осіб, з них українців – 36,9 %, євреїв – 60,4 %, росіян – 1 %, поляків – 0,8 %, німців – 0,7 %. 1939 мешкало 857 (37 %), 1989 – 20 євреїв. У міжвоєнні роки засн. Лугин. чол. хор, який став відомим за межами УРСР (зокрема 1939 виступав на Всесоюз. с.-г. виставці у Москві). Від 9 серпня 1941 до 30 грудня 1943 – під нім.-фашист. окупацією. Діяло рад. підпілля. На фронтах 2-ї світової війни

воювали 897 лугинців, з них 296 загинули. Від 1967 – смт. Тер. с-ща була значно забруднена унаслідок аварії на ЧАЕС. Нині працює Лугин. хлібозавод. У Л. – 2 заг.-осв. школи, 2 дитсадки, ДЮСШ; [Лугинський краєзнавчий музей](#), рай. Будинок культури, 2 б-ки, муз. школа; рай. лікарня; готель; відділ. 3-х банків. Від 1931 виходить рай. г. «Промінь», від 2011 – двічі на рік літ.-мист., краєзн. альманах «Світоч душі». Реліг. громади: УПЦ МП (церква Різдва Пресвятої Богородиці, зведена на поч. 19 ст.), РКЦ, адвентистів сьомого дня, євангел. християн-баптистів, християн віри євангельської, свідків Єгови. Встановлено пам'ятники Т. Шевченку та на могилі Героя Рад. Союзу *В. Фількова*, мемор. знаки мирним жителям, які загинули під час 2-ї світової війни, ліквідаторам аварії на ЧАЕС і воїнам-афганцям. Серед видат. уродженців – фахівець у галузі хім. технології целюлозно-папер. виробництва [Л. Коптюх](#), фахівець у галузі геодинаміки С. Шерман (очолював лаб. тектонофізики Інституту земної кори РАН у м. Іркутськ, РФ); письменник, літературознавець, перекладач Б. Буркатов, письменник [В. Кириленко](#), євр. поет [Х. Вайнерман](#); футболіст (воротар) [В. Банников](#).

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Ткачук П. Д. З історії містечка Лугини (XVII–XIX століття) // Мат. Всеукр. наук.-краєзн. конф. «Житомирщина крізь призму століть». Ж., 1997;
2. Сульська З. В. Над тихоплинним Жеревом // Ними пишається Лугинщина. Коростень, 2005;
3. Її ж. Лугини: Книга-довід. Коростень, 2006;
4. Атаманчук М., Таргонський П. Земля Лугів: Істор.-краєзн. нариси. До 400-річчя Лугин. Коростень, 2006;
5. Таргонський П. Перший власник Лугин // Світоч душі: Літ.-мист., краєзн. альм. 2011. № 1.

Бібліографічний опис:

Лугини / З. В. Сульська, В. В. Черняк // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2017. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-59008>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).